

วารสารวิชาการ
คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์

ตัวละครเอกชายในวรรณกรรม
เรื่องการปรากฏตัวของหญิงสาวในคืนฝนตกของมูระกะมิ ฮะรุกิ
The Male Protagonist
in Haruki Murakami's *South of the Border, West of the Sun*

ดุสิตา ปริญญาพล

อาจารย์สาขาวิชาภาษาญี่ปุ่น

คณะมนุษยศาสตร์

มหาวิทยาลัยรามคำแหง

Journal of Humanities and Social Sciences

A b s t r a c t

This article aims to analyze the male protagonist in *South of the Border, West of the Sun* 『国境の南、太陽の西』, Haruki Murakami's seventh novel was written after he decided to leave Japan and published when he has internationally earned success and recognition as a novelist. The analysis focuses on examining the male protagonist's attitude towards society reflected by his interaction with other characters. The finding indicates that the male protagonist in this story is different from others in Murakami's previous novels. The developed male character is depicted as a man who 1) partially accords with the society and 2) initiates the relationship as well as helping other characters. Apparently, the presence of this shifted male character reflects that there has been a change in Murakami's attitude towards society.

Keywords:

Haruki Murakami, Male protagonist,
Attitude towards society

บทคัดย่อ

บทความนี้มีจุดประสงค์เพื่อศึกษาวิเคราะห์ตัวละครเอกชาย
ในวรรณกรรมเรื่องการปรากฏตัวของหญิงสาวในคืนฝนตก
『国境の南、太陽の西』ของมูระกะมิ ฮะรุกิ ซึ่งเป็นนวนิยายเรื่อง
ยาวลำดับที่ 7 ของมูระกะมิ ฮะรุกิ ที่ผู้เขียนรังสรรค์ขึ้นหลังจาก
ตัดสินใจออกจากประเทศญี่ปุ่นแล้ว อีกทั้งเป็นผลงานที่เผยแพร่
ออกมาเมื่อเขาประสบความสำเร็จในฐานะนักเขียนนวนิยาย
ในต่างประเทศแล้ว โดยเน้นศึกษาด้านทัศนคติต่อสังคมผ่าน
ความสัมพันธ์กับตัวละครอื่น ผลการวิจัยพบว่า ตัวละครเอกชาย
ในเรื่องนี้มีพัฒนาการขึ้นจากตัวละครเอกชายในวรรณกรรมของ
มูระกะมิที่มีมาก่อน โดยพบภาพชายที่ปรากฏในวรรณกรรมดังนี้
1) มีลักษณะสอดคล้องกับสังคมบางประการ และ 2) มีความสัมพันธ์
กับตัวละครอื่นแบบเป็นฝ่ายเข้าหาและเป็นที่พึงพิงให้แก่ตัวละคร
อื่น แสดงให้เห็นภาพชายที่เปลี่ยนแปลงไป ซึ่งสะท้อนทัศนคติต่อ
สังคมของผู้เขียนที่เปลี่ยนแปลงไปเช่นกัน

คำสำคัญ:

มูระกะมิ ฮะรุกิ, ตัวละครเอกชาย, ทัศนคติต่อ
สังคม

ตัวละครเอกชายในวรรณกรรมเรื่องการปรากฏตัวของหญิงสาวในคืนฝนตก...

บทนำ

วรรณกรรมเรื่อง『国境の南、太陽の西』（1992）มีผู้แปลเป็นภาษาไทยโดยใช้ชื่อเรื่องว่า *การปรากฏตัวของหญิงสาวในคืนฝนตก* เป็นนวนิยายเรื่องยาวลำดับที่ 7 ของมูระกะมิ ฮะรุกิ ซึ่งเป็นผลงานที่มูระกะมิรังสรรค์ขึ้นหลังจากประสบความสำเร็จในฐานะนักเขียนนวนิยายในต่างประเทศและตัดสินใจออกจากประเทศญี่ปุ่นแล้ว ดังนั้นสิ่งที่น่าสนใจนำมาศึกษา คือทัศนคติต่อสังคมของตัวละครเอกชาย ว่ามีลักษณะเปลี่ยนแปลงไปจากผลงานวรรณกรรมในยุคแรกที่มีมาก่อนหรือไม่อย่างไร โดยสังคมญี่ปุ่นที่เป็นฉากในเนื้อเรื่องคือช่วงปลายทศวรรษที่ 1950 - ปลายทศวรรษที่ 1980 ซึ่งเป็นการดำเนินเรื่องในช่วงชีวิตหนึ่งของตัวละครเอก “ผม” ตั้งแต่เกิดในปี ค.ศ. 1951 จนกระทั่งอายุได้ 36 ปี เป็นช่วงที่ญี่ปุ่นเปลี่ยนมาให้ความสำคัญอย่างมากกับเรื่องเศรษฐกิจ แทนเรื่องความมั่งคั่งทางทหารภายหลังสงครามโลกครั้งที่สอง บทความนี้จึงมุ่งเน้นศึกษาวิเคราะห์ว่าภาพของชายชาวญี่ปุ่นที่เป็นกระแสหลักตามความคาดหวังของสังคมในยุคนั้น สอดคล้องสัมพันธ์กับภาพชายที่เป็นตัวละครเอกในเรื่องนี้หรือไม่

นอกจากนี้ วรรณกรรมเรื่องนี้มีลักษณะการวางเนื้อเรื่องของผลงานที่เกี่ยวกับความสัมพันธ์ชาย - หญิงที่เป็นไปในทิศทางเดียวกันกับผลงานเรื่องที่มีมาก่อนหน้า เช่น เรื่อง *ด้วยรัก ความตาย และหัวใจสลาย* 『ソルウェイの森』（1987）กล่าวคือ มีตัวละครเอกชาย 1 ตัว ที่มีความสัมพันธ์กับตัวละครหญิงอีก 2 ตัว จึงมีลักษณะความสัมพันธ์ในรูปแบบรักสามเส้า สิ่งที่น่าสนใจนำมาศึกษาคือ ตัวละครเอกชายในเรื่องนี้มีภาพที่แตกต่างเปลี่ยนแปลงไปจากเดิมอย่างไร โดยมีงานวิจัยที่กล่าวว่าตัวละครเอกชายของวรรณกรรมยุคแรกของมูระกะมิมิมีลักษณะ

แปลกแยกจากสังคม รวมถึงหลีกเลี่ยงจากตัวละครหญิงในเรื่อง¹ เช่น ฮิงุชิ โทะโมะโกะ (2008) โจะ จินอู (2008) และทซุตะ ยะซุโอะ (2015) เป็นต้น ดังนั้น การศึกษาความสัมพันธ์ที่เปลี่ยนแปลงไประหว่างตัวละครเอกชายกับตัวละครอื่นๆ จึงสะท้อนให้เห็นพัฒนาการของตัวละครเอกชายของ มุระกะมิอย่างชัดเจน

วัตถุประสงค์การวิจัย

ศึกษาวิเคราะห์ตัวละครเอกชายในวรรณกรรมเรื่องการปรากฏตัวของหญิงสาวในคินฝนตก โดยเน้นศึกษาด้านทัศนคติต่อสังคม ตลอดจนศึกษาพัฒนาการของตัวละครเอกชายผ่านความสัมพันธ์กับตัวละครอื่น ซึ่งสะท้อนทัศนคติต่อสังคมของ มุระกะมิ ฮะรุกิ ที่เปลี่ยนแปลงไป

สมมติฐานการวิจัย

ตัวละครเอกชายในวรรณกรรมเรื่องการปรากฏตัวของหญิงสาวในคินฝนตก มีภาพชายที่ปรากฏดังนี้ 1) มีลักษณะสอดคล้องกับสังคมบางประการ และ 2) มีความสัมพันธ์กับตัวละครอื่นแบบเป็นฝ่ายเข้าหา และเป็นที่พึ่งพิงให้แก่ตัวละครอื่น แสดงให้เห็นภาพชายที่เปลี่ยนแปลงไปจากภาพชายที่ปรากฏในวรรณกรรมของมุระกะมิเรื่องที่มีมาก่อน ซึ่งสะท้อนทัศนคติต่อสังคมของผู้เขียนที่เปลี่ยนแปลงไปเช่นกัน

¹ 樋口智子、『村上春樹「世界の終わりとハードボイルド・ワンダーランド」論—初期三部作から「ノルウェイの森」へ—《僕》の進化の物語』、お茶の水女子大学国語国文学会 第109号、2008年 p. 83-98
徐 忍宇、『村上春樹「蜂蜜パイ」論：書いている自分への「コミットメント」』、九州大学日本語学会 11、2008、p. 99-118
津田保夫、『村上春樹の短編小説集『神の子どもたちはみな踊る』：デタッチメントからコミットメントへ』、言語文化研究プロジェクト、2015、p. 21-30

ตัวละครเอกชายในวรรณกรรมเรื่อง**การปรากฏตัวของหญิงสาวในคืนฝนตก...**

ขอบเขตและวิธีวิจัย

ศึกษาตัวละครเอกชายในวรรณกรรมเรื่อง**การปรากฏตัวของหญิงสาวในคืนฝนตก** โดยเน้นศึกษาด้านทัศนคติต่อสังคม ตลอดจนศึกษาพัฒนาการของตัวละครเอกชายผ่านความสัมพันธ์กับตัวละครอื่น สำหรับต้นฉบับวรรณกรรมที่ใช้ศึกษานำ มาจากหนังสือชุด “มูระกะมิ ะรุกิ เส้นชะกุอิง 1990 - 2000 ②” 『村上春樹全作品 1990 - 2000 ②』 สำนักพิมพ์โคดันฉะ ตีพิมพ์ไว้ในปี ค.ศ. 2012 ฉบับพิมพ์ครั้งที่ 2

ผลการศึกษาและบทวิเคราะห์

ตัวละครเอกชายในเรื่องนี้เป็นไปตามตามขนบการสร้างตัวละครเอกชายของมูระกะมิ ะรุกิ² ในด้านการเรียกแทนตนเองว่า “ผม” 『僕』 และเป็นผู้ดำเนินเรื่องผ่านมุมมองของตนเองเท่านั้น อย่างไรก็ตามวรรณกรรมเรื่องนี้เป็นผลงานนวนิยายเรื่องยาวชิ้นที่ 2 ที่มูระกะมิกำหนดให้ตัวละครเอก “ผม” มีชื่อเรียกกำกับ โดยการกำกับชื่อดังกล่าวนี้ปรากฏขึ้นครั้งแรกในเรื่อง **ด้วยรัก ความตาย และหัวใจสลาย** ซึ่งเป็นผลงานชิ้นแรกๆ ที่มูระกะมิ ะรุกิรังสรรค์ขึ้นที่ต่างประเทศ และประสบความสำเร็จอย่างสูง ต่อมาจึงปรากฏขึ้นอีกครั้งหนึ่งในเรื่อง**การปรากฏตัวของหญิงสาวในคืนฝนตก** ที่หยิบยกมาศึกษาครั้งนี้โดยผู้เขียนให้ชื่อตัวละครเอก “ผม” ว่า “อะชิเมะ” 『始』 ที่แปลว่า “การเริ่มต้น” ระบุว่าน่าจะเป็น

² มูระกะมิ ะรุกิ มีรูปแบบการสร้างตัวละครเอกชายให้เป็นบุรุษที่ 1 โดยเล่าเรื่องผ่านมุมมองของตัวละครเอง โดยเรียกแทนตนเองว่า “ผม” นับตั้งแต่ผลงานเรื่องแรกคือเรื่อง **สับลมขับขาน** 『風の歌を聴け』 ในปี ค.ศ. 1979 จนกระทั่งปัจจุบันคือเรื่อง 『騎士団長殺し』 ในปี ค.ศ. 2017 โดยมีการเปลี่ยนแปลงเป็นการเล่าเรื่องโดยบุรุษที่ 1 สลับกับบุรุษที่ 3 เกิดขึ้นตั้งแต่เรื่อง**คาฟคา วิหาร นาคาตะ** 『海辺のカフカ』 ในปี ค.ศ. 2002 อย่างไรก็ตาม ตัวละครเอกชายยังคงเป็นผู้เล่าเรื่องหลัก อีกทั้งยังแทนตนเองว่า “ผม” เช่นเดิม

เพราะ “ผม” เกิดในปี คศ.1951 ซึ่งเป็นการเริ่มครึ่งหลังของทศวรรษที่ 1950 ดังนั้นการที่ผู้เขียนตั้งชื่อและการกำหนดให้ “ผม” เกิดในปีดังกล่าว จึงสามารถคิดได้ว่าเป็นสัญลักษณ์ของการเริ่มต้นสิ่งใหม่บางประการ ที่จะเกิดขึ้นกับตัวละคร โดยมีบริบททางสังคมในแต่ละยุคของช่วงชีวิต ของตัวละครเอก “ผม” อยู่เบื้องหลัง

วรรณกรรมเรื่องนี้สามารถเห็นการเริ่มต้นสิ่งใหม่ผ่านภาพตัวละคร เอกชาย “ผม” ที่เปลี่ยนแปลงไป เมื่อพิจารณาด้านทัศนคติต่อสังคม และด้านความสัมพันธ์กับตัวละครอื่น ดังนี้ 1) มีลักษณะสอดคล้องกับ สังคมบางประการ และ 2) มีความสัมพันธ์กับตัวละครอื่นแบบเป็น ฝ่ายเข้าหาและเป็นที่พึ่งพิงให้แก่ตัวละครอื่น โดยมีตารางสรุปการวิเคราะห์ ตัวละครเอกชายและเหตุการณ์สำคัญในเรื่อง ดังตารางต่อไปนี้

ตัวละครเอกชาย	ความสัมพันธ์กับ ตัวละครอื่น	เป็นฝ่ายเข้าหาและ เป็นที่พึ่งพิงให้ตัว ละครอื่น	ตอนจบเรื่อง
ผม (僕) • ลูกชายคนเดียว พ่อเป็นพนักงานบริษัท แม่เป็นแม่บ้าน • ชายที่ดูเหมือนจะ มีชีวิตที่ประสบความสำเร็จตามที่ตั้ง เป้าปณิธานนั้น กำหนดกรอบไว้	1. โหยหาฉิมะโมะ โตะเพื่อนหญิงในสมัย เด็กมาตลอด จึงยอม ทิ้งทุกอย่างไว้เบื้องหลัง เพื่อหนีไปกับเธอ 2. แต่งงานกับยูกิโกะ มีชีวิตครอบครัวที่ เพียบพร้อมสมบูรณ์ แต่สุดท้ายยูกิโกะก็จับ ได้ว่า “ผม” มีคนอื่น	1. ยอมทิ้งชีวิตที่ เพียบพร้อม สมบูรณ์ แบบ เพื่อใช้ชีวิต ร่วมกับฉิมะโมะโตะ 2. ตัดใจจาก ฉิมะโมะโตะ และ ตัดสินใจจะกลับมาใช้ ชีวิตปกติ เพื่อ รับผิดชอบภรรยา และลูก	ฉิมะโมะโตะหายตัว ไป “ผม” คิดได้และ กลับมาใช้ชีวิตปกติอยู่ กับครอบครัวตามเดิม โดยมีตัวตนใหม่ เกิดขึ้นภายใน

ตัวละครเอกชายในวรรณกรรมเรื่องการปรากฏตัวของหญิงสาวในคืนฝนตก...

1. ด้านทัศนคติต่อสังคม : ตัวละครเอกชายมีลักษณะสอดคล้องกับสังคมบางประการ

สังคมญี่ปุ่นที่เป็นฉากในเรื่อง คือช่วงทศวรรษที่ 1950 - ปลายทศวรรษที่ 1980 ซึ่งเป็นช่วงชีวิตของตัวละครเอก “ผม” ตั้งแต่ “ผม” เกิดในปี ค.ศ.1951 จนกระทั่งอายุได้ 36 ปี โดยในยุคหลังสงครามโลกครั้งที่ 2 ประเทศญี่ปุ่นเปลี่ยนมาให้ความสำคัญอย่างมากกับเรื่องเศรษฐกิจ แทนเรื่องความมั่งคั่งทางทหาร สุรางค์ศรี ต้นเสียงสม (2551) กล่าวถึงญี่ปุ่นหลังสงครามโลกครั้งที่ 2 ว่า คำขวัญของญี่ปุ่นได้เปลี่ยนแปลงไปเป็น “ความมหัศจรรย์ทางเศรษฐกิจ” Economic Miracle ซึ่งญี่ปุ่นภายใต้การปกครองของสหรัฐอเมริกา มีการฟื้นตัวของเศรษฐกิจภายหลังสงครามได้เพียงเวลาไม่นาน โดยเฉพาะทศวรรษที่ 1950 - ทศวรรษที่ 1970 ซึ่งเป็นระยะที่ญี่ปุ่นมีความเจริญทางเศรษฐกิจอย่างสูง³ ดังนั้นแนวคิดเศรษฐกิจสร้างชาติที่เกิดขึ้นในทศวรรษที่ 1950 ที่ในช่วงที่ญี่ปุ่นกำลังฟื้นฟูเศรษฐกิจภายหลังการพ่ายแพ้สงคราม จึงมีภาพชายที่สังคมญี่ปุ่นในยุคนั้นคาดหวังคือ พนักงานบริษัทผู้ทุ่มเทอุทิศตนให้กับองค์กร โดยอาเบะ ทัซึเนะฮิซะ และคณะ (2006) กล่าวถึงภาพชายญี่ปุ่นในยุคนี้ว่าคือวีรบุรุษพันธุ์ใหม่ ผู้ซึ่งต้องอดทนทำงานหนัก และแบกรับสภาพความกดดันในการแข่งขันทางสังคมที่เข้มงวด ตลอดจนแบกรับภาระในการเลี้ยงดูครอบครัว ต้นแบบความเป็นชายสมชายในยุคก่อนสงครามได้เปลี่ยนจาก “ทหาร” 兵士 เป็น “นักรบทางธุรกิจ” 企業戦士 แทน ซึ่งก็คือพนักงานบริษัท หรือที่เรียกว่า “ซาลารีแมน” นั่นเอง⁴ จนกระทั่งทศวรรษที่ 1980 เป็นช่วงที่ประเทศญี่ปุ่นมีความเจริญสูงสุด

³ สุรางค์ศรี ต้นเสียงสม. ประวัติศาสตร์ญี่ปุ่นสมัยใหม่. กรุงเทพฯ : สถาบันเอเชียศึกษา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2551 หน้า 127

⁴ 阿部恒久・他、『男性史3「男らしさ」の現代史』、日本経済評論社、2006年 第1刷、p. 167 -168

ทางด้านเศรษฐกิจและเทคโนโลยี ดังนั้น ภาพชายที่เป็นกระแสหลักคือ คนที่มี การศึกษาสูง มีหน้าที่การงานที่มั่นคง อย่างไรก็ตาม ยุคนี้กำเนิด คนรุ่นใหม่ที่เราเรียกว่าสายพันธุ์ใหม่ 新人類 ซึ่งเป็นกลุ่มคนที่มั่นใจและ ภาคภูมิใจในความมั่งคั่งของญี่ปุ่น ที่ไม่เคยรับรู้ความลำบากของคนรุ่นก่อน ประชากรสายพันธุ์ใหม่นี้จะไม่พอใจกับการทุ่มเทชีวิตอย่างเงี้ยว ๆ โดยปราศจากตัวตน เพียงเพื่อการเติบโตทางเศรษฐกิจของชาติ พวกเขา มีชั่วโมงการทำงานที่ยาวนาน ไม่มีเวลาพักผ่อนและหาความสุขจาก ความมั่งคั่งของญี่ปุ่น⁵

จากวรรณกรรมเรื่องการปรากฏตัวของหญิงสาวในคืนฝนตก มุระกะมิ กำหนดให้ตัวละครเอก “ผม” เป็นลูกชายคนเดียวของครอบครัวเดียว ที่ประกอบด้วยพ่อที่เป็นพนักงานบริษัท สังกัดบริษัทอสังหาริมทรัพย์ ที่ใหญ่โตและมั่นคง ส่วนแม่ที่เป็นแม่บ้านคอยดูแลบ้านและลูกชายคนเดียว ผู้เขียนให้ภาพตัวละคร “พ่อ” ของ “ผม” เป็นชายชาวญี่ปุ่นที่สังคมใน ยุคทศวรรษที่ 1950 คาดหวัง โดยปูพื้นภูมิหลังให้พ่อเป็นวีรบุรุษผู้รอดชีวิต จากสงคราม หลังจากนั้นก็กลับมาทำงานบริษัท เปลี่ยนบทบาทเป็น “นักรบทางธุรกิจ” รวมถึงมีบทบาทความเป็น “พ่อ” ของลูก และเป็น “สามี” ของภรรยา ตามแบบฉบับภาพครอบครัวที่สมบูรณ์ที่สังคมใน ยุคนั้นคาดหวัง ในทางกลับกัน ในตอนต้นเรื่องมุระกะมิกลับสร้างให้ ตัวละครเอก “ผม” เป็นตัวแทนของคนส่วนน้อยที่ไม่เป็นไปตามภาพ ที่สังคมกำหนดไว้ โดยเฉพาะการกำหนดให้ “ผม” เป็นลูกคนเดียว ซึ่งสิ่งนั้นเป็นเงื่อนไขในใจตัวละครตลอดทั้งเรื่อง ดังตอนที่ยกมานี้

⁵ คริสโตเฟอร์ โกลด์-โจนส์ แปลโดย พลอยแสง เอกญาติ. ญี่ปุ่นสมัยใหม่ : ความรู้ฉบับพกพา = Modern Japan : A Very Short Introduction, กรุงเทพฯ : โอเพ่นเวิลด์ส, 2554 หน้า 184-186

ตัวละครเอกชายในวรรณกรรมเรื่องการปรากฏตัวของหญิงสาวในคืนฝนตก...

大抵の家には二人か三人の子供がいた。それが僕の住んでいた世界における平均的な子供の数だった。少年時代から思春期にかけて持った何人かの友人の顔を思い浮かべてみても、彼らは一人の例外もなく、まるで判で押したみたいに二人兄弟か、あるいは三人兄弟の一員だった。彼らは二人兄弟でなければ、三人兄弟であり、三人兄弟でなければ二人兄弟だった。六人も七人も子供がいる家庭は稀だったが、一人しか子供がいない家庭というのはそれ以上に稀だった。

でも僕には兄弟というものがただの一人もいなかった。僕は一人っ子だった。そして少年時代の僕はそのことでずっと引け目のようなものを感じていた。自分はこの世界にあってはいわば特殊な存在なのだ、他の人々が当然のこととして持っているものを僕は持っていないのだ。⁶

ครอบครัวส่วนใหญ่จะมีลูก 2 - 3 คน เป็นค่าเฉลี่ยจำนวนลูกๆ ในโลกที่ผมอาศัยอยู่ เมื่อลองนึกถึงหน้าของเพื่อนๆ ในวัยเด็ก ทุกคนล้วนอยู่ในครอบครัวแบบนี้ทั้งนั้น เหมือนประทับตราเอาไว้ว่าจะต้องเป็นสมาชิกคนหนึ่งในพี่น้อง 2 คน หรือไม่ก็ 3 คน พวกเขาถ้าไม่ได้เป็นพี่น้องกัน 2 คน ก็เป็นพี่น้อง 3 คน ถ้าไม่ใช่ 3 ก็จะเป็น 2 ครอบครัวที่มีลูกตั้ง 6 ตั้ง 7 คน มีน้อยมาก แต่ครอบครัวที่มีลูกคนเดียวมีน้อยยิ่งกว่านั้นอีก

แต่ผมไม่มีพี่น้องแม้สักคน ผมเป็นลูกคนเดียว ดังนั้นผมในตอนเด็กๆ จึงรู้สึกมีปมด้อยเรื่องนี้ ตัวเองนะมีเอกลักษณ์ในการดำรงอยู่ในโลกนี้ สิ่งที่คนอื่น ๆ มีเป็นเรื่องราวธรรมดา ผมกลับไม่มี

⁶ 村上春樹、『村上春樹全作品1990-2000②』、講談社、20012年 第2刷、p. 8

จากตอนที่ยกมานี้จะเห็นได้ว่า ตัวละคร “ผม” ไม่ได้อยู่ในสังคมส่วนใหญ่ที่ครอบคลุมทั่วไป ซึ่งอยู่ในฐานะปานกลางค่อนข้างมีอันจะกิน ในย่านชานเมืองจะนิยมมีลูกมากกว่า 1 คน “ผม” ในวัยเด็กแสดงความรู้สึก “ขาด” หรือแปลกแยกกับคนอื่น ๆ ในสังคมเดียวกัน ดังนั้นปมปัญหาในใจตัวละครที่เกิดขึ้นต่อเนื่องกัน คือการที่ “ผม” หลงรัก ฦะมะโตะ 島本 เพื่อนสมัยเด็ก ผู้ซึ่งเกิดมาเป็นลูกคนเดียวเช่นเดียวกัน โดยการที่ “ผม” ไม่สามารถลืมเธอได้อีกเลยแม้จะห่างหายจากกันมานาน อีกทั้ง “ผม” แต่งงานแล้วด้วยก็ตาม อาจกล่าวได้ว่าเป็นเพราะทั้งคู่ไม่ใช่คนส่วนใหญ่ในสังคมนั่นเอง เมื่อพิจารณาเปรียบเทียบกับภาพของ “พ่อ” ข้างต้น จึงยิ่งขับเน้นให้เห็นว่าตัวละครเอก “ผม” ค่อนข้างแปลกแยกไม่เป็นส่วนหนึ่งของสังคมตามกรอบที่สังคมญี่ปุ่นในยุคนั้นได้กำหนดไว้อย่างไรก็ตาม ความรู้สึก “ขาด” ที่เกิดขึ้นภายในใจตัวละคร สะท้อนให้เห็นว่าความจริงแล้ว “ผม” ไม่ได้ต้องการแตกต่างจากคนอื่น ๆ

เมื่อพิจารณาวิธีการพูดถึงเงื่อนไขในใจจากตอนที่ยกมาข้างต้น จะเห็นได้ว่าเป็นการพูดตัดพ้อจากมุมมองของคนที่เขาตนเองเป็นศูนย์กลาง เห็นได้จากการที่ “ผม” ตัดสินคนอื่น ๆ ภายนอกตนเองด้วยจำนวนตัวเลขลูก ๆ ในครอบครัว ซึ่งน่าจะเป็นตัวเลขที่ “ผม” เท่านั้นที่มองเห็นเช่นที่กล่าวมานั้น สะท้อนให้เห็นว่าตัวละคร “ผม” นั้น แท้จริงแล้วไม่ได้สนใจสังคมภายนอก เท่ากับความเปลี่ยนแปลงในตนเอง โดยประเด็นนี้จะยังเห็นได้ชัดเจนจากช่วงที่ “ผม” เริ่มเป็นวัยรุ่นอายุ 16 ปี เขาเริ่มพยายามปรับตัวไม่ให้แปลกแยกจากคนอื่น ๆ ออกกำลังกายโดยการไปว่ายน้ำที่สระใกล้บ้านสัปดาห์ละ 2 ครั้ง กล้ามเนื้อแข็งแรงร่างกายล่ำสันขึ้น และกล่าวถึงการเปลี่ยนแปลงของตนเองดังนี้

ตัวละครเอกชายในวรรณกรรมเรื่องการปรากฏตัวของหญิงสาวในคืนฝนตก...

僕はそのような変化を楽しんだ。自分が少しずつ大人の近づいていくことを喜んでいたわけではない。僕は成長そのものよりはむしろ、自分という人間の変貌を楽しんでいたのだ。自分がかつての自分ではなくなっていくことが嬉しかったのだ。⁷

ผมเพลิดเพลินกับการเปลี่ยนแปลงนั้น ไม่ใช่ว่าพอใจที่ตัวเองเข้าใกล้ความเป็นผู้ใหญ่หรอกนะ ผมนะเพลิดเพลินกับการเปลี่ยนแปลงรูปลักษณ์ของมนุษย์ที่เรียกว่าตัวเอง มากกว่าการเติบโตเป็นผู้ใหญ่เสียอีก ผมดีใจกับการที่ตัวเองจะกลายเป็นว่าไม่ใช่ตนเองอีกต่อไป

จากตอนที่ยกมาข้างต้นนี้ จะเห็นได้ว่า “ผม” ไม่ได้ให้ความสำคัญกับกระบวนการเติบโตเป็นผู้ใหญ่ มากเท่ากับการเห็นความเปลี่ยนแปลงทางร่างกายของตนเอง แนวความคิดดังกล่าวสอดคล้องกับการเอาตนเองเป็นศูนย์กลาง โดยไม่ได้ให้ความสำคัญต่อสังคมรอบข้างที่ได้กล่าวมาแล้วข้างต้น ซึ่งพฤติกรรมของตัวละครเอก “ผม” นี้ สะท้อนลักษณะร่วมของเด็กวัยรุ่นชายญี่ปุ่นในยุคนี้ที่ลัทธิทุนนิยมไหลบ่าเข้าสู่ญี่ปุ่นตั้งแต่ ค.ศ. 1950 เป็นต้นมา ส่งผลให้สังคมญี่ปุ่นโดยเฉพาะช่วงปลายทศวรรษที่ 1970 จนถึงทศวรรษที่ 1980 กลายเป็นสังคมบริโภคนิยมที่มีการแข่งขันและกดดันสูง ดังนั้นเด็กวัยรุ่นกลุ่มหนึ่งที่ไม่สามารถก้าวข้ามผ่านความกดดันทางสังคมดังกล่าวได้ จึงเกิดภาวะที่เรียกว่า POST MORATORIUM โพสต์มอราทริแอม หมายถึงช่วงเวลาของเด็กวัยรุ่นที่กำลังจะก้าวข้ามผ่านสู่ความเป็นผู้ใหญ่เต็มตัว แต่เนื่องจากมีความกดดันจากสังคมอย่างมาก จนทำให้สภาพภายในจิตใจของผู้ที่เกิดภาวะนี้ยังคงเป็นเด็กที่ไม่ยอม

⁷ 村上春樹、『村上春樹全作品1990-2000②』、講談社、20012年 第2刷、p. 24

เติบโตเป็นผู้ใหญ่ เพราะยังไม่อยากรับผิดชอบ หรือรับรู้ความเครียด
กดดันต่างๆที่ผู้ใหญ่ต้องเผชิญ⁸

ช่วงปลายทศวรรษที่ 1970 ประเทศญี่ปุ่นมีระบบทางสังคมที่
เรียกว่าระบบการจ้างงานตลอดชีวิต 終身雇用制度 ซึ่งเป็นระบบที่สนับสนุน
ให้พนักงานในสังกัดของตนเอง หุ่มเททำงานเพื่อองค์กรอย่างหนัก เพื่อ
แลกกับความมั่นคงในชีวิต เนื่องจากพนักงานจะไม่โดนไล่ออกกลางคัน
อย่างแน่นอน ภาพชายที่เป็น “มนุษย์เงินเดือน” หรือที่เรียกกันว่า
“ซาลารีแมน” ผู้ซึ่งตั้งใจทำงานหนักเพื่อนำเงินเดือนไปใช้เลี้ยงดู
ครอบครัวจึงเป็นภาพชายในกระแสหลักของสังคมญี่ปุ่นในยุคนั้น ในตัว
บทวรรณกรรมที่หยิบยกมาจึงมีตัวละคร “ฟ่อ” ที่เป็นตัวแทนภาพดังกล่าว
อย่างชัดเจน ส่วนตัวละครเอก “ผม” เมื่อเรียนจบมหาวิทยาลัยแล้วกลายเป็น
ผู้ใหญ่ ได้ทำงานตรงตามสายที่ได้เรียนมา คือเป็นพนักงานที่บริษัท
เล็กๆ แห่งหนึ่ง ตำแหน่งงานพิสูจน์อักษร ซึ่งผมกล่าวถึงงานนี้ว่าไม่
เลวร้ายนัก แต่ก็ไม่ใช่ตัวตนของเขา ดังนั้นเมื่อได้แต่งงานกับยูกิโกะ
有紀子 ลูกสาวเศรษฐีนายทุน เขาจึงเลือกลาออกจากบริษัท แล้วขอยืม
ทุนจากพ่อตามาเปิดกิจการบาร์แจ๊ซที่สร้างเป็นธุรกิจของตนเองจนร่ำรวย
สะท้อนให้เห็นภาพชายหนุ่มที่มีลักษณะ POST MORATORIUM ポストモ
ラトリウム ผู้ซึ่งคลาดสายตาไปจากการตระหนักรู้ถึงการมีอยู่ของสังคม
นอกจากนี้ยังสะท้อนภาพของคนญี่ปุ่นที่ไม่ใช่กระแสหลัก คือ “มนุษย์
สายพันธุ์ใหม่” 新人類 ในทศวรรษที่ 1980 เห็นได้จากการที่เขาไม่พอใจ
กับการหุ่มเทชีวิตอย่างเจียบๆโดยปราศจากตัวตนนั่นเอง

⁸ 村澤和多里・他、『ポストモラトリウム時代の若者たち—社会的排除を超えて』、世界思想社、20012年 第1刷、p. 164—184

ตัวละครเอกชายในวรรณกรรมเรื่องการปรากฏตัวของหญิงสาวในคืนฝนตก...

การที่ “ผม” มีความสุขจากความร่ำรวยที่สร้างมาจากระบบทุนนิยม และสามารถสร้างครอบครัวที่อบอุ่น มีภรรยาและลูกสาวที่อยู่ด้วยกันพร้อมหน้า ซึ่งถือว่าเป็นภาพชายที่ดูเหมือนจะมีชีวิตที่ประสบความสำเร็จตามที่สังคมญี่ปุ่นขณะนั้นกำหนดกรอบไว้ โดยเมื่อพิจารณาถึงความสัมพันธ์ระหว่าง “ผม” กับตัวละคร “พ่อตา” ซึ่งเป็นตัวแทนทางสัญลักษณ์ของระบบทุนนิยมในสังคมญี่ปุ่นแล้ว พบว่า “ผม” ไม่ได้รู้สึกเห็นด้วยอย่างเต็มที่กับระบบ “เส้นสาย” ที่พ่อตาหยิบยื่นให้ “ผม” ใช้เป็นบันไดไต่สู่ความสำเร็จทางเศรษฐกิจ เห็นได้จากตอนที่เขากล่าวกับตนเองว่า

でも今僕がいる世界は既に、より高度な資本主義の論理によって成立している世界だった。結局のところ、僕は知らず知らずのうちにその世界にすっぽりと呑み込まれてしまっていたのだ。

(省略) これはなんだか僕の人生じゃないみたいだな、と。まるで誰かが用意してくれた場所で、誰かに用意してもらった生き方をしているみたいだ。いったいこの 僕という人間のどこまでが本当の自分で、どこから先が自分じゃないんだろう。⁹

แต่โลกที่ผมอยู่ตอนนี้เป็นโลกที่ประกอบสร้างจากตรรกะของลัทธิทุนนิยมอย่างสุดโต่ง สุดท้ายแล้วผมก็ถูกโลกนั้นกลืนกินจนหมดสิ้นในขณะที่ไม่รู้ตัว (ละไว้) นี่มันเหมือนไม่ใช่ชีวิตของผมเลย ดูเหมือนเป็นที่ที่ไม่มีใครสักคนเตรียมไว้ให้ และผมก็กำลังทำตามวิธีใช้ชีวิตที่ไม่มีใครสักคนเตรียมไว้ให้ จะว่าไปมนุษย์ที่เรียกว่าผม มีส่วนไหนที่เป็นตัวเองจริงๆ บ้าง และตั้งแต่ส่วนไหนที่ไม่ใช่ตัวเองบ้างล่ะ

⁹ 村上春樹、『村上春樹全作品 1990-2000②』、講談社、20012年 第2刷、p. 79-80

จากตอนที่ยกมานี้แสดงให้เห็นว่าตัว “ผม” ไม่เห็นด้วยและรู้สึกไม่เป็นตัวของตัวเองในระบบดังกล่าว แต่ในทางปฏิบัติ ผมกลับเลือกที่จะเป็นส่วนหนึ่งของระบบ ถึงแม้จะเป็นไปโดยไม่รู้สึกก็ตาม แต่เมื่อ “ผม” รู้สึกตัวแล้วยังคงวางตำแหน่งแห่งที่ของตนเองไว้เช่นเดิม เนื่องจากรับรู้ว่าการปลีกแยกตัวออกมาจากสังคมกระแสหลัก ไม่ได้ช่วยให้เกิดประโยชน์หรือมีการเปลี่ยนแปลงทางสังคมแต่อย่างใด ซึ่งประเด็นนี้ผู้วิจัยเห็นว่าน่าจะสะท้อนทัศนคติของผู้เขียนที่เปลี่ยนแปลงไปเช่นกัน กล่าวคือ ผลงานในยุคแรก (ทศวรรษที่ 1970 - 1980) ของมูระกะมิจะมีภาพชายตัวละครเอกที่ลักษณะแปลกแยกและหลีกเลี่ยงจากสังคมกระแสหลัก ซึ่งการไม่เอาตนเองเข้าไปข้องเกี่ยวกับสังคมเช่นนั้นก็เพื่อต่อรองกับระบบของสังคมในยุคนั้น โดยเฉพาะอย่างยิ่งระบบทุนนิยม ดังนั้น การที่มูระกะมิรังสรรค์ให้ “ผม” มีลักษณะของชายที่เริ่มยอมรับระบบดังกล่าวในทางปฏิบัติ ทั้งที่ในใจรู้สึกต่อต้านและสิ้นหวังกับการที่อุดมคติหลังสงครามสูญหายไปก็ตาม จึงสะท้อนให้เห็นทัศนคติต่อสังคมของมูระกะมิที่เริ่มหันกลับมาเผชิญหน้ากับสังคมนั่นเอง

กล่าวได้ว่า ความคับข้องใจและความต้องการหลีกเลี่ยงจากการกดทับจากระบบทางสังคมดังกล่าว ปรากฏให้เห็นผ่านเงื่อนไขในใจ “ผม” ที่แทรกเข้ามาตลอดทั้งเรื่อง คือการที่ “ผม” ยังคงโหยหาฉิมะโมะโตะอยู่ตลอด จนคิดจะทิ้งทุกอย่างไว้เบื้องหลังแล้วไปกับเธอ ทั้งที่ดูเหมือนจะมีชีวิตที่สมบูรณ์แบบแล้ว แสดงให้เห็นความพยายามของตัวละครเอกที่ต้องการหลีกเลี่ยงและไม่ต้องการตกอยู่ภายใต้กรอบที่สังคมกำหนดไว้ ซึ่งในท้ายที่สุด “ผม” กลับคิดว่าตนควรกลับมารับผิดชอบต่อชีวิตภรรยาและลูก และใช้ชีวิตปกติตามเดิม เป็นจุดสำคัญอีกจุดหนึ่งที่เน้นย้ำให้

ตัวละครเอกชายในวรรณกรรมเรื่องการปรากฏตัวของหญิงสาวในคืนฝนตก...

เห็นทัศนคติต่อสังคมของผู้เขียนผ่านตัวละครเอก “ผม”ว่าเขาเลือกที่จะเลิกหนีหนีเพื่อต่อรองสังคม พร้อมทั้งเริ่มหันหลังกลับมามองสังคมแล้ว ส่วนในฉากที่ “ผม” จะมีความสับสนลังเลในตอนจบเรื่องบ้าง สะท้อนให้เห็นต่อไปได้ว่าผู้เขียนยังไม่เอาตนเองเข้าไปมีปฏิสัมพันธ์กับสังคมอย่างสมบูรณ์นั่นเอง

2. ด้านความสัมพันธ์กับตัวละครอื่น : ตัวละครเอกชายมีความสัมพันธ์กับตัวละครอื่นแบบเป็นฝ่ายเข้าหาและเป็นที่พึงพิงให้แก่ตัวละครอื่น

เมื่อพิจารณาด้านการปฏิสัมพันธ์กับตัวละครอื่น เพื่อวิเคราะห์ด้านพัฒนาการของตัวละครเอกชายของมูระกะมิ “ผม”ในช่วงแรกจะสะท้อนภาพของเด็กชายที่แสวงหาโลกที่ไม่มีใครรู้จัก ในวัยเด็กเขาไม่เคยมีเพื่อนสนิทเลยนอกจากนิมะโมะโตะ ซึ่งนอกจากที่ทั้งคู่มีความแปลกแยกจากคนอื่น ๆ ในสังคมในสายตา “ผม” เพราะว่าเป็นลูกคนเดียวทำให้มีโครงสร้างครอบครัวที่ไม่เหมือนกับครอบครัวอื่น ๆ ที่มักจะมีลูก 2-3 คนแล้ว นิมะโมะโตะยังทำให้เขาสามารถหลุดเข้าสู่โลกใหม่ผ่านแผ่นเสียงเพลงที่บ้านของเธอได้อีกด้วย

彼女の父親のレコード・コレクションの中で僕がいちばん愛好したのはリストのピアノ・コンチェルトだった。表に一番が入り、裏に二番が入っていた。僕がそのレコードを気に入ったのは二つの理由がある。ひとつにはレコード・ジャケットがとても美しかったからであり、ひとつには僕のまわりにいる人間でリストのピアノ・コンチェルトというものを聴いたことがある人間が誰ひとりとして—もちろん島本さんを別に—いなかったからだ。それは本当に胸がわくわくするようなことだった。僕はまわりの誰もが

知らない世界を知っている。それはいわば僕だけが中に入ること
許されている秘密の庭園のようなものだった。僕にとっては、
リストのピアノ・コンチェルトを聴くことは、人生のひとつ上の段
階に自分を押し上げることに他ならなかった。¹⁰

ในบรรดาแผ่นเสียงทั้งหมดของพ่อเธอ แผ่นที่ผมชอบที่สุด
คือเพลงเปียโนคอนแชร์โตของลิซท์ ด้านหน้าเป็นหมายเลขหนึ่ง
ด้านหลังเป็นหมายเลขสอง มี 2 เหตุผลที่ผมชอบแผ่นเสียงนี้
หนึ่งคือปกแผ่นเสียงงดงามมาก อีกหนึ่งคือไม่มีคนรอบตัวผม
- แนนอน ยกเว้นฉิมะโมะโตะ- เคยฟังเปียโนคอนแชร์โตของ
ลิซท์ เลยสักคน ความคิดนี้ทำให้ผมตื่นเต้น ผมได้รู้จักโลกที่ไม่มี
ใครรอบตัวผมรู้จัก มันเหมือนกับเป็นสวนลับที่มีแค่ผมเท่านั้นที่
ได้รับอนุญาตให้เข้าไป สำหรับผม การฟังเพลงเปียโนคอนแชร์โต
ของลิซท์เป็นการยกระดับชีวิตของตัวเองขึ้นอีกขั้นอย่างแนนอน

จากฉากที่ยกมาจะเห็นได้ว่า “ผม” ไม่ได้ต้องการมีปฏิสัมพันธ์กับ
บุคคลรอบข้าง เพียงแค่ได้นั่งฟังเพลงเปียโนคอนแชร์โตของลิซท์ กับ
ฉิมะโมะโตะเช่นนั้นไปเรื่อยๆ ก็เพียงพอแล้ว แผ่นเสียงนั้นกล่าวได้ว่า
คือสัญลักษณ์แสดงการปลีกแยกตนเองออกจากสังคม ทำให้ “ผม”
สามารถไปในที่ที่ไม่มีใครเคยไปถึงนอกจากฉิมะโมะโตะ ในอีกนัยหนึ่ง
สามารถคิดได้ว่าฉิมะโมะโตะเป็นตัวแทนของโลกที่ไม่มีใครรู้จักนั้น
เนื่องจาก “ผม” โหยหาเธอมาตลอด จนในตอนท้ายเรื่อง ปรากฏจากที่
“ผม” ตัดสินใจจะทิ้งชีวิตอันแสนสุขสบายและครอบครัวอบอุ่นของตนเอง
ไว้เบื้องหลัง เพื่อจะได้หนีไปกับฉิมะโมะโตะ ซึ่งพฤติกรรมดังกล่าวแสดง

¹⁰ 村上春樹、『村上春樹全作品1990-2000②』、講談社、20012年 第2刷、p. 14-15

ตัวละครเอกชายในวรรณกรรมเรื่องการปรากฏตัวของหญิงสาวในคืนฝนตก...

ให้เห็น “การเข้าหา” ตัวละครอื่น อันแสดงถึงพัฒนาการของตัวละครเอกชายของมูระกะมิ เมื่อพิจารณาเปรียบเทียบกับผลงานเรื่องก่อนหน้านี้ โดยเฉพาะวรรณกรรมที่เกิดขึ้นในยุคแรก¹¹ คือวรรณกรรมชุดไตรภาคเนะสุมิ¹² 鼠三部作 ที่ทุกเรื่องจะมีผลลัพธ์ในตอนจบโดยการที่ตัวละครหญิงหายตัวไป ส่วนตัวละครเอกชายก็เลือกที่จะไม่ไปตามหาหรือค้นหาว่าเธอหายไปไหน หากแต่กลับมาใช้ชีวิตปกติตามลำพังเช่นเดิม ซึ่งสะท้อนลักษณะการไม่เอาตัวเข้าไปเกี่ยวข้องกับตัวละครอื่น ๆ ดังนั้นการเปลี่ยนแปลงของ “ผม” ที่พร้อมจะตามหา นิเมะโมะโตะและหนีไปกับเธอจึงแสดงพัฒนาการของตัวละครเอกชายอย่างชัดเจน ดังตอนที่ยกมาต่อไปนี้

僕はゆつくりと時間をかけて、言葉を探した。「僕はこれまでの人生で、いつも何とか別な人間になろうとしていたような気がする。僕はいつもどこか新しい場所に行って、新しい生活を手に入れて、そこで新しい人格を身に付けようとしていたように思う。僕は今までに何度もそれを繰り返してきた。それはある意味で成長だったし、ある意味ではペルソナの交換のようなものだった。でもいずれにせよ、僕は違う自分になることによって、それまでの自分が抱えていた何かから解放されたいと思っていたんだ。僕は本当に、真剣に、それを求めていたし、努力さえすればそれはいつか可能になるはずだと信じていた。でも結局のところ、僕はどこにもたどり着けなかったんだと思う。僕はどこまでいっても僕でしかなかった。¹³

¹¹ วรรณกรรมในยุคแรกของมูระกะมิ ฮะรุกิ (ทศวรรษที่ 1970 -1980) มีรูปแบบการประพันธ์ที่เป็นลักษณะเฉพาะของตนเอง แตกต่างไปจากนวนิยายเรื่องอื่นของญี่ปุ่นในยุคนั้น มูระกะมิมีรูปแบบการประพันธ์ที่แสดงถึงทัศนคติต่อสังคมแบบตีความแทนที่ デタッチメント หมายถึง การไม่มีความสนใจและไม่มีความข้องเกี่ยวกับสิ่งอื่น ๆ ภายนอก

¹² วรรณกรรมชุดไตรภาคเนะสุมิ ประกอบด้วยผลงานนวนิยายเรื่องยาว 3 เรื่อง ได้แก่

- 1) เรื่อง『風の歌を聴け』(1979) มีผู้แปลเป็นภาษาไทยโดยใช้ชื่อว่า **สลับลมชัยขาน**
- 2) เรื่อง『1973年のピンボール』(1980) มีผู้แปลเป็นภาษาไทยโดยใช้ชื่อว่า **พินบอล, 1973**
- 3) เรื่อง『羊をめぐる冒険』(1982) มีผู้แปลเป็นภาษาไทยโดยใช้ชื่อว่า **แกะรอย แกะดาว**

¹³ 村上春樹、『村上春樹全作品1990-2000②』、講談社、20012年 第2刷、p. 228-229

ผมนั่งเจียบ หาคำพูดที่เหมาะสม “ชีวิตที่ผ่านมา ผมรู้สึกเหมือนว่าพยายามจะเป็นอีกคนหนึ่งอยู่เสมอ ผมมักจะไปสถานที่ใหม่ ยึดฉวยชีวิตใหม่ สร้างบุคลิกภาพใหม่ที่นั้น ทำซ้ำๆ อยู่เช่นนั้น ในความหมายหนึ่งมันเป็นการเติบโต อีกความหมายหนึ่งคือการสร้างตัวตนใหม่ขึ้นมา แต่ไม่ว่ามันจะเป็นอย่างไร ผมคิดว่าการได้เป็นอีกตัวตนหนึ่ง เป็นการปลดปล่อยตนเองจากบางสิ่งที่ยึดแบกเอาไว้ได้ ผมเชื่อว่าจะเป็นไปได้ตราบเท่าที่ผม พยายาม แต่สุดท้ายแล้ว ผมก็ไปไม่ถึงจุดหมาย ไม่ว่าจะไปแห่งใดตัวผมก็เป็นได้แค่ตัวผมเท่านั้น”

ตอนที่ยกมาข้างต้นเป็นตอนที่ “ผม” กล่าวถึงเหตุผลที่ตนเองไปมีความสัมพันธ์กับฉิมะโมะโตะให้ยูกิโกะ ผู้เป็นภรรยาฟัง จะเห็นได้ว่าการที่ตัวละครเอกเริ่มมีพฤติกรรม “เข้าหา” ตัวละครอื่น ก็เพื่อที่จะหลีกเลี่ยงสภาพความเป็นจริงในชีวิตเขาขณะนั้น ซึ่งถึงแม้จะดูเหมือนเป็นชีวิตที่สมบูรณ์ หากแต่เป็นภาพของชายที่ประสบความสำเร็จตามกรอบที่สังคมในยุคนั้นกำหนดไว้ดังที่กล่าวมาแล้วข้างต้น ดังนั้นความสัมพันธ์ของเขาและฉิมะโมะโตะจึงเป็นการปลดปล่อยเขาออกจากกรอบที่ขีดเส้นและกดทับเอาไว้ อีกประเด็นที่น่าสนใจคือตัวละครเอก “ผม” ไม่เลือกที่จะ “เข้าหา” ตัวละครอื่นที่ไม่ใช่ฉิมะโมะโตะนั้น แสดงนัยยะสำคัญเช่นกัน กล่าวคือ ในช่วงวัยรุ่นสมัยที่ “ผม” เป็นนักเรียนมัธยม เขาได้ทำร้ายจิตใจแฟนสาวในขณะนั้นนั่นคืออัสุมิด้วยการไปมีความสัมพันธ์ทางกายกับลูกพี่ลูกน้องของเธอ ทำให้เธอผิดหวังและมีบาดแผลลึกในใจตลอดมา ดังนั้นเมื่อพิจารณาในแง่ของความพึงใจในตัวละครเอก “ผม” แล้ว การที่ต้องการหลีกเลี่ยงจากชีวิตปัจจุบันของตัวผมก็สามารถเลือกมีความสัมพันธ์

ตัวละครเอกชายในวรรณกรรมเรื่องการปรากฏตัวของหญิงสาวในคืนฝนตก...

กับอสุมิได้เช่นกัน แต่ผู้วิจัยเห็นว่า “ผม” เลือกฉิมะโมะโตะ เนื่องจากเธอเป็นผู้หญิงที่อยู่กับเขาในช่วงวัยเด็ก ซึ่งเป็นช่วงที่เขาเป็นอิสระ ไม่เป็นส่วนหนึ่งของสังคมในขณะนั้นมากที่สุดนั่นเอง

อย่างไรก็ตาม ในท้ายที่สุดฉิมะโมะโตะก็หายตัวไปอีกครั้ง โดยครั้งนี้เธอหายตัวไปพร้อมกับแผ่นเสียงเพลงเปียโนคอนแชร์โตของลิทซ์ซึ่งเปรียบเสมือนดินแดนลึกลับที่มีเพียงเขาทั้งสองเท่านั้น จึงเป็นสัญลักษณ์ที่สื่อถึงการปิดฉากความสัมพันธ์ระหว่างเขาและฉิมะโมะโตะ ตลอดจนหมายถึงการเริ่มต้นความสัมพันธ์ใหม่กับตัวละครอื่น ซึ่งก็คือการกลับไปใช้ชีวิตปกติ เพื่อรับผิดชอบภรรยาและลูกสาวทั้งสอง ดังนี้

夜明けを見たのは本当にひさしぶりのことだった。空の端の方に一筋青い輪郭があらわれ、それが紙に滲む青いインクのようにゆっくりとまわりに広がっていった。それは世界じゅうの青という青を集めてそのなかから誰が見ても青だというものだけを抜き出してひとつようにしたような青だった。僕はテーブルに肘をついて、そんな光景を何を思うともなくじっと見ていた。しかし、太陽が地表に姿を見せると、その青はやがて日常的な昼の光の中に吞み込まれていった。墓地の上にひとつだけ雲が浮かんでいるのが見えた。輪郭のはっきりとした。真っ白な雲だった。その上に字が書けそうなくらいくっきりとした雲だった。別の新しい一日が始まったのだ。でもその新しい一日が何を僕にもたらそうとしているのか、僕には見当もつかなかった。¹⁴

ผมไม่ได้เห็นฟ้าสูงมานานแล้ว ที่ฟ้ากหนึ่งของท้องฟ้า ขอบเส้นสีน้ำเงินปรากฏขึ้น เหมือนหมึกสีน้ำเงินที่ค่อยๆ ชีมแผ่ วงกว้างบนกระดาษ เป็นสีน้ำเงินที่เลือกเฉพาะสีน้ำเงินที่สุด ที่ได้

¹⁴ 村上春樹、『村上春樹全作品1990-2000②』、講談社、20012年 第2刷、p. 233-234

จากการรวบรวมสินน้ำเงินที่ไม่ว่าใครก็เห็นเป็นสินน้ำเงินทั้งหมด
ในโลกมารวมกัน ผมวางข้อศอกไว้บนโต๊ะและจ้องมองจากบน
ท้องฟ้าโดยไม่ได้คิดอะไร เมื่อดวงอาทิตย์ปรากฏกายขึ้นเหนือ
แผ่นดิน สินน้ำเงินนั้นก็ถูกกลืนกินด้วยแสงตอนกลางวันธรรมดาๆ
ผมเห็นเมฆก้อนหนึ่งลอยอยู่เหนือสุสาน เป็นเมฆสีขาวมาก
มีเส้นขอบชัดเจน ขาวเสียจนสามารถเขียนตัวอักษรบนนั้นได้
วันใหม่เริ่มขึ้นแล้ว แต่วันใหม่นี้จะนำพาอะไรมาให้ผม ผมเองก็
ยังไม่รู้

ฉากที่ยกมานี้เป็นตอนจบเรื่อง “ผม” ตัดใจจากฉิมะโมะโตะ และ
ตัดสินใจกลับมาใช้ชีวิตปกติตามเดิม จะเห็นได้ว่ามีสินน้ำเงินปรากฏขึ้น
หลายครั้ง เนื่องจากสินน้ำเงินคือ สิ่โปรดของฉิมะโมะโตะ ทุกครั้งที่เธอ
ปรากฏตัวในดินแดนตกเธอจะแต่งตัวด้วยชุดสินน้ำเงินเสมอ ดังนั้นสินน้ำเงิน
ที่กล่าวถึงข้างต้นจึงเป็นสัญลักษณ์แทนการกล่าวถึงฉิมะโมะโตะ¹⁵ ดังนั้น
สินน้ำเงินที่ถูกแทนที่ด้วยแสงอาทิตย์จึงสื่อถึงสภาพภายในใจของ “ผม”
ที่ฉิมะโมะโตะได้จางหายไปแล้ว เขาสามารถก้าวข้ามผ่านเงื่อนไขในใจ
นี้ไปได้แล้ว โดยการเลือกที่จะกลับมาใช้ชีวิตปกติตามเดิมนั้น แสดงถึง
การที่ตัวละครเลือกจะกลับมามีบทบาทเป็น “สามีที่ดีของภรรยา” รวมถึง
เป็น “พ่อที่ดีของลูก” ซึ่งสะท้อนภาพของชายชาวญี่ปุ่นที่สังคมในยุคนั้น
คาดหวังนั่นเอง ยิ่งไปกว่านั้นพฤติกรรมดังกล่าวที่มีลักษณะ “เป็นที่พึงพิง”
ให้แก่ตัวละครอื่น ในที่นี้หมายถึงภรรยาและลูก ๆ นั้น ยังแสดงถึงพัฒนาการ
ของตัวละครเอกชายของมูระกะมิ ซึ่งไม่เคยมีภาพชายดังกล่าวใน
วรรณกรรมเรื่องที่มีมาก่อนอีกด้วย เห็นได้จากตอนต่อมาหลังจากที่เขา

¹⁵ 藤典洋、『村上春樹 イエローページ』、講談社、1997年 第12刷発行 p. 166-190

ตัวละครเอกชายในวรรณกรรมเรื่องการปรากฏตัวของหญิงสาวในคืนฝนตก...

ตัดสินใจกลับมารับผิดชอบครอบครัวของตนเองแล้ว “ผม” กล่าวว่า
「静かな夜には、その肉体が成長していく音を聴くことさえできた。
僕は新しい自己という衣をまとって、新しい場所に足を踏み入れようとしていた。」¹⁶ “ในค่ำคืนที่เงียบสงบ ผมสามารถได้ยินแม้กระทั่งเสียงของ
กล้ามเนื้อที่เติบโตขึ้น ผมกำลังจะได้สวมใส่เครื่องนุ่งห่มที่เรียกว่าตัวตน
ใหม่ และกำลังจะก้าวสู่สถานที่แห่งใหม่” แสดงถึงการเริ่มต้นบทบาท
ใหม่ที่ตัวละครเอกยังไม่เคยได้รับมาก่อน สอดคล้องกับชื่อตัวละครที่ชื่อ
“สะชิเมะ” ที่แปลว่า “การเริ่มต้น” อย่างแท้จริง สิ่งนี้ทำให้สามารถตี
ความได้ว่า มุระกะมิเองก็ยังไม่เคยรังสรรค์ตัวละครเอกชายให้มีลักษณะ
เช่นนี้มาก่อน และ “สะชิเมะ” จะเป็นตัวละครที่เริ่มต้นสิ่งใหม่ๆ อันจะ
ปรากฏต่อไปในผลงานเรื่องต่อจากนี้

สรุปได้ว่าพฤติกรรมที่เปลี่ยนแปลงไป ตลอดจนพัฒนาการของตัว
ละครเอกชายดังกล่าว สะท้อนทัศนคติต่อสังคมของผู้เขียนที่เปลี่ยนแปลง
ไปด้วย กล่าวคือ ผลงานวรรณกรรมเรื่องที่มีมาก่อนไม่ได้ปรากฏภาพชาย
ที่มีปฏิสัมพันธ์กับตัวละครอื่นๆ จึงสะท้อนให้เห็นทัศนคติต่อสังคมของ
มุระกะมิที่ไม่ต้องการข้องเกี่ยว และแปลกแยกจากสังคม แต่ในวรรณกรรม
เรื่องการปรากฏตัวของหญิงสาวในคืนฝนตกนี้ ได้ปรากฏภาพชายที่เริ่ม
มีปฏิสัมพันธ์กับตัวละครอื่นในลักษณะเป็นฝ่าย “เข้าหา” และยิ่งไปกว่า
นั้นยัง “เป็นที่พึ่งพิง” ให้แก่ตัวละครอื่นอีกด้วย

¹⁶ 村上春樹、『村上春樹全作品1990-2000②』、講談社、20012年 第2刷、p. 234

บทสรุป

ตัวละครเอกชายในวรรณกรรมเรื่อง *การปรากฏตัวของหญิงสาวในคืนฝนตก* ของ มูระกะมิ ฮะรุกิ มีภาพชายที่ปรากฏดังนี้ 1) มีลักษณะสอดคล้องกับสังคมบางประการ และ 2) มีความสัมพันธ์กับตัวละครอื่นแบบเป็นฝ่ายเข้าหาและเป็นที่พึ่งพิงให้แก่ตัวละครอื่น แสดงให้เห็นภาพชายที่เปลี่ยนแปลงไปจากภาพชายที่ปรากฏในวรรณกรรมของ มูระกะมิ เรื่องที่มีมาก่อน ซึ่งสะท้อนทัศนคติต่อสังคมของผู้เขียนที่เปลี่ยนแปลงไปเช่นกัน

ด้านทัศนคติต่อสังคม ผู้เขียนให้ภาพตัวละคร “พ่อ” ของ “ผม” เป็นชายชาวญี่ปุ่นที่สังคมในยุคทศวรรษที่ 1950 คาดหวัง โดยปูพื้นภูมิหลังให้พ่อเป็นวีรบุรุษผู้รอดชีวิตจากสงคราม หลังจากนั้นก็กลับมาทำงานบริษัท เปลี่ยนบทบาทเป็น “นักรบทางธุรกิจ” รวมถึงมีบทบาทความเป็น “พ่อ” ของลูก และเป็น “สามี” ของภรรยา ตามแบบฉบับภาพครอบครัวที่สมบูรณ์ที่สังคมในยุคนั้นคาดหวัง ในทางกลับกัน มูระกะมิกลับสร้างให้ตัวละครเอก “ผม” เป็นตัวแทนของคนส่วนน้อยที่ไม่เป็นไปตามภาพที่สังคมกำหนดไว้ โดยเฉพาะการกำหนดให้ “ผม” เป็นลูกคนเดียว ซึ่งสิ่งนั้นเป็นเงื่อนไขในใจตัวละครตลอดทั้งเรื่อง อีกทั้งปรากฏลักษณะร่วมของวัยรุ่นที่เรียกว่า POST MORATORIUM ในยุคปลายทศวรรษที่ 1970 เนื่องจากขาดการตระหนักรู้ถึงการมีอยู่ของสังคม นอกจากนี้ยังสะท้อนภาพของคนญี่ปุ่นที่ไม่ใช่กระแสหลัก คือ “สายพันธุ์ใหม่” 新人類 ในทศวรรษที่ 1980 เห็นได้จากการที่เขาไม่พอใจกับการทุ่มเทชีวิต

ตัวละครเอกชายในวรรณกรรมเรื่องการปรากฏตัวของหญิงสาวในคืนฝนตก...

อย่างเงิบๆ โดยปราศจากตัวตนนั่นเอง อย่างไรก็ตาม ในตอนจบเรื่อง กลับปรากฏภาพชายที่เลือกกลับมารับผิดชอบครอบครัว ทำหน้าที่ “สามี” ที่ดีของภรรยา และ “พ่อ” ที่ดีของลูก ซึ่งแสดงภาพชายกระแสหลักที่สังคมญี่ปุ่นในยุคนั้นคาดหวัง จึงกล่าวได้ว่าตัวละครเอกชายในเรื่องนี้แม้จะยังคงแปลกแยก แต่ก็เริ่มมีลักษณะสอดคล้องกับสังคมบางประการ

ด้านความสัมพันธ์กับตัวละครอื่น มุระกะมิเริ่มสร้างตัวละครที่ซับซ้อนขึ้น โดยมีเหตุผลด้านเงื่อนไขภายในจิตใจด้านความสัมพันธ์ชาย - หญิงในอดีตมาอธิบายพฤติกรรมของตัวละครเอกชายในปัจจุบัน ในวรรณกรรมเรื่องที่หยิบยกมานี้ปรากฏภาพชายที่เป็นฝ่ายเข้าหาผู้หญิง เห็นได้จากการที่ “ผม” ยอมทิ้งชีวิตที่เพียบพร้อม สมบูรณ์แบบ เพื่อไปใช้ชีวิตร่วมกับชิเมโมโตะซึ่งแตกต่างจากภาพตัวละครเอกชายในผลงานเรื่องอื่นๆ ของมุระกะมิที่มีมาก่อน ซึ่งมีภาพชายที่เป็นเพียงฝ่ายตั้งรับ หรือมีลักษณะหลีกเลี่ยงหนีจากสังคม นอกจากนี้ ยังเห็นพัฒนาการของตัวละครเอกชายในเรื่องนี้ โดยมีภาพเป็นที่พึงพิงทางใจให้ตัวละครอื่น นั่นคือ ภรรยาและลูกสาวได้ ในขณะที่ผลงานที่มีมาก่อนหน้านั้น ตัวละครหญิงจะเป็นฝ่ายที่เป็นที่พึงพิงทางใจให้แก่ตัวละครชายเท่านั้น ซึ่งสะท้อนทัศนคติต่อสังคมของผู้เขียนที่เปลี่ยนแปลงไปด้วย กล่าวคือ ถึงแม้จะยังคงลักษณะของความพยายามหลีกเลี่ยงหนีสังคมอยู่ แต่ในท้ายที่สุดก็หยุดแล้วหันมาเริ่มมีปฏิสัมพันธ์กับสังคม

อย่างไรก็ตาม ในเรื่องนี้ยังไม่ปรากฏภาพชายที่สามารถแก้ไขหรือเยียวยาจิตใจให้แก่ตัวละครอื่นได้ จึงเห็นควรศึกษาต่อยอดในวรรณกรรม

เรื่องอื่นๆ ของมูระกะมิ ฮะรุกิต่อไป เพื่อพัฒนาการของตัวละคร และทัศนคติต่อสังคมของผู้เขียนที่มีอิทธิพลต่อผู้อ่านทั่วโลก ผู้วิจัยหวังว่าบทความนี้จะประโยชน์ต่อการทำความเข้าใจ และเข้าถึงอรรถรสในผลงานวรรณกรรมของมูระกะมิ ฮะรุกิในภาพรวมได้ ตลอดจนเป็นประโยชน์ต่อผู้ศึกษาและสนใจวรรณกรรมญี่ปุ่นเรื่องอื่นๆ ได้ต่อไป

เอกสารอ้างอิง

คริสโตเฟอร์ โกลโต-โจนส์ แปลโดย พลอยแสง เอกญาติ. (2554). *ญี่ปุ่นสมัยใหม่ : ความรู้ฉบับพกพา = Modern Japan : A Very Short Introduction*, กรุงเทพฯ: โอเพนเวิร์ลด์ส.

สุรางค์ศรี ดันเสียงสม. (2551). *ประวัติศาสตร์ญี่ปุ่นสมัยใหม่*. กรุงเทพฯ: สถาบันเอเชียศึกษา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

阿部恒久・他、『男性史3「男らしさ」の現代史』、日本経済評論社、2006年第1刷

加藤典洋、『村上春樹 イエローページ』、講談社、1997年 第12刷発行
津田保夫、(2015)『村上春樹の短編小説集『神の子どもたちはみな踊る』：デタッチメントからコミットメントへ』、言語文化研究プロジェクト.

徐 忍宇、『村上春樹「蜂蜜パイ」論：書いている自分への「コミットメント」』、九州大学日本語学会11、2008

樋口智子、『村上春樹「世界の終わりとハードボイルド・ワンダーランド」論—初期三部作から「ノルウェイの森」へ— 《僕》の進化の物語』、お茶の水女子大学国語国文学会 第109号、2008年

村上春樹、『村上春樹全作品1990-2000②』、講談社、2001年 第2刷

村澤和多里・他、『ポストモラトリウム時代の若者たち—社会的排除を超えて』、世界思想社、20012年 第1刷

